Taariikhda Qarsoon ee Aayadda Afartanaad - Lambarka Afar iyo Soddon

Yexesqeel Lambarka Shan iyo Toban

Jeff Pippenger
2026-10-28

Shan Bilood oo Qarsoon

Farriinta Islaamka ee ay metelayso aayadda tobnaad waxaa Josiah Litch sannadkii 1838 soo bandhigay isaga oo la xiriiriyey waqtiga lagu sheegay aayadda shan iyo tobnaad. Waqtigaas waxaa jiray qaybo ka mid ah wax sii sheegidda oo ka qarsoonaa Litch. Markii la gaaray 1-dii Agoosto 1840, Litch wuxuu daabacay sharraxaad ka sii dhammaystiran, oo ku salaysnayd wixii isaga looga muujiyey farriinta “shan bilood” wixii ka dambeeyey 1838. Sannadkii 1838, qayb ka mid ah farriinta “shan bilood” ee cutubka sagaalaad ee Muujintii ayaa ka qarsoonayd Litch. Qaybtii qarsoonayd ee wax sii sheegidda shanta bilood ayaa shaabaddii laga qaaday oo loo muujiyey Litch ka hor 1840, shaabad-ka-qaadistaasina waxay keentay muuqashada awoodda Ilaah laga bilaabo 1840 ilaa 1844.

Shanta bilood ee aayadda shanaad ku xusan waxay qarsoonaayeen ilaa 2026. Markii Elisabeth ay ka soo baxday shantii bilood ee ay qarsoonayd, Mary ayaa ku soo biirtay. Mary waxay shanta bilood ee qarsoonaanshaha la waafajisaa masaalkii tobanka bikradood, waayo, si ka duwan Elisabeth, Mary waxay ahayd bikrad uur leh, halka Elisabeth ay ahayd haweeney uur leh oo dhaaftay da'da dhalmada. Labada dhalashoba, mid waliba si u gaar ah, waxay ahaayeen kuwo mucjiso ah, laakiin Mary waxay ahayd bikrad. Nebiyadu dhammaantood waxay ka hadlaan dhammaadka dunida, bikradaha ay Mary matasho ee maalmaha dambena waa shanta bikradood ee caqliga leh ee uu ka kooban yahay dhaqdhaqaaqa Filadelfiya ee malaa'igta saddexaad, kuwaas oo tiradoodu tahay boqol iyo afar iyo afartan kun. Elisabeth iyo Mary waxay kulmaan bisha lixaad, ka dib shantii bilood ee Elisabeth ay qarsoonayd. Shanta bilood ee aayadda shanaad ku xusan waxay qarsoonaayeen ilaa 2026.

Markii Yooxanaa dhashay, Maryan waxay ku noqotay Naasared, Sakariyasna mar dambe ma ahayn mid carrab la'. Maryan waxay la joogtay Elisabed ilaa albaabku xirmay xilligii sharciga Axadda, markaas oo wax sii sheegiddu hadasho. Sakariyas waa calaamadda jidka ee Alfa ee laga dhigo mid carrab la', waana sidoo kale calaamadda jidka ee Oomeega ee hadasha marka wiilkiisu dhasho. Sakariyas wuxuu joogaa bilowga iyo dhammaadka, isaga oo matalaya malaa'igta koowaad iyo tan saddexaad labadaba. Elisabed waa farriinta malaa'igta labaad, Maryanna waa farriinta qaylada saqda dhexe ee ku biirta Elisabed dhammaadka shanta bilood ee isqarinta.

Qoyska Nuux, oo ka koobnaa siddeed qof, wuxuu doonnida ku qarsoonaa muddo shan bilood ah, dabadeedna doonnidii waxay ku degtay Buurta Ararat. Qayladii saqda dhexe waxay Exeter kula biirtay malaggii labaad, waxayna sii socotay ilaa albaabku xirmay 22-kii Oktoobar 1844, iyadoo uu sidaas ku rumoobay masaalkii tobanka gabdhood ee bikradaha ahaa. Maryan waxay Exeter kula

biirtay Elisabed, waxayna sii joogtay ilaa dhalashadii Yooxanaa.

Farriintii Litch laga qariyey sannadkii 1838 waxay ahayd farriinta “shan bilood.” Qarinta shanta bilood waxaa matalaya siddeedda qof ee doonnida ku jiray; waana Elisabeth oo isqarinaysa shantii bilood ee ugu horreysay uurkeeda. Rabbiga ayaa ahaa kii gacantiisa dul hayay shanta bilood sannadkii 1838, ilaa uu gacantiisa ka qaaday shanta bilood, isaga oo Litch u oggolaaday inuu taariikhda daabaco toban maalmood ka hor rumoobiddeeda. Marka farriinta shanta bilood shaabadda laga furo maalmaha ugu dambeeya, sida hadda loo soo bandhigayo, waxaad joogtaa lixdii maalmood ee shirkii xerada ee Exeter, laga bilaabo 12-kii ilaa 17-kii Agoosto, 1844, kuwaas oo ay ku xigeen lix iyo lixdan maalmood ilaa albaabkii xirmay ee 22-kii Oktoobar, 1844. Waxaa jiray laba iyo toddobaatan maalmood, laakiin marka la dul dhigo xariiq wax sii sheegid ah oo dabadeed calaamadaha jidka midba gooni loo sooco, waxaa la arki karaa in calaamadda go’doominta ee uu matalay shirkii xerada ee Exeter ay ahayd lix maalmood oo ay ku xigeen lix iyo lixdan maalmood ilaa albaabkii xirmay. Marka laga eego dhinaca wax sii sheegidda, muddada waxaa lagu matalaa 6 6 6.

Taariikhda go’doominta, sida loogu metelo muddada ka bilaabmaysa Exeter ilaa 22-ka Oktoobar, waxaa metela Lameg, oo ah jiilka lixaad ee Qaabiil. Albaabka waxaa la xiraa wax yar ka dib marka shaabadda laga furo wax sii sheegidda shanta bilood. Wuxuu u xirmaa si tartiib-tartiib ah, laakiin dhaqdhaqaaqa Adventist-ka xiritaankaas tartiib-tartiibka ahi wuxuu uga bilaabmay 9/11, wuxuuna ku dhammaadaa go’doominta. Marka ay go’doomintu timaaddo, waxaad muujin doontaa dabeecadda Lameg ee farcanka Qaabiil ama tan Lameg ee farcanka Seed. Tirada taariikhdaas ee Lameg ee farcanka Qaabiil waa 6 6 6, tirada Lameg ee farcanka Seed iyo kaniisadda guulaysatayna waa 7 7 7.

Soo ifbaxa labada dabeecadood ee ay metelaan labada Lameg iyo 666 ama 777 wuxuu ku bilaabmaa dhacdooyinka dareenka dadweynaha ku soo jeediya Adventisnimada, marka la soo qaado su’aasha ah sababta ay Adventistayaashu uga aamuseen digniintii ku saabsanayd kubbadaha dabka ah ee Nashville. Muranka sii xoogeysanaya wuxuu noqdaa muujin muuqata oo horudhac u ah albaabka xiran ee sharciga Axadda ee dhowaan iman doona, taas oo ay astaan ahaan u sii meteleen xayawaankii marinka janjeera kor ugu fuulay doonnida. Digniinta muuqata ee sii xoogeysanaysa waxaa sidoo kale astaan ahaan u sii metelay waayo-aragnimadii Eliiyaah ee Buurta Karmel iyo dhaqdhaqaaqii Milleriyiinta ee 1844.

Qaab-dhismeedka Waxsii-sheegidda ee Go’doominta

Qaab-dhismeedka waxsii-sheegidda ee go’doomin ku dhammaata burburinta magaalada wuxuu matalaa muddo ku bilaabata calaamad, kuna dhammaata calaamad. Wuxuu matalaa muddo iyo waqti cayiman. Muddada samaysanka sawirka waxaa lagu matalaa siyaabo kala duwan. Qaab-dhismeed kasta oo waxsii-sheegid ah oo noocan ah oo ku jira markhaatifurka waxyiga ku yimid wuxuu tusaale nebiyadeed u yahay xilliga imtixaanka ee sawirka bahalka, kaas oo ku soo gebagebooba sumadda bahalka.

> “‘Sanamka loo sameeyo bahalka’ wuxuu metelaa qaabkaas Protestantinnimada riddowday ee soo bixi doona marka kaniisadaha Protestantku ay raadsadaan kaalmada awoodda madaniga ah

> si ay u dhaqangeliyaan caqiidooyinkooda. ‘Calaamadda bahalka’ weli waa in la qeexaa.” Loollanka Weyn, 445.

Muddadu waxay metelaysaa samaysanka sawirka loo sameeyo bahalka, ahna sawirka bahalka; calaamadda bahalka waxaa la dhaqan geliyaa marka sawirka samaysmayey uu gaaro heer uu hadalkiisa ku soo saari karo sharci Axadda ah. Calaamadda awoodda Rooma waxaa tusaale ahaan sii muujiyey Nebukadnesar markii Yeruusaalem la burburiyey. Ha ahaato Baabuloon ama Rooma, qaab-dhismeedka go'doomintu wuxuu xoogga saarayaa boqorka woqooyiga ee maalmaha ugu dambeeya. Go'doomintii Orhan ee socotay 1333 ilaa 1337 iyo afartii sannadood ee ka bilaabmay 27-kii Luulyo, 1449 ilaa go'doomintii Konstantinobol ee 1453 ma aha oo keliya inay tusaale ahaan sii muujinayaan muddadii ka bilaabmatay 11-kii Agoosto, 1840 ilaa 22-kii Oktoobar, 1844, balse go'doominnadu waxay sidoo kale xoogga saarayaan doorka Islaamka oo ah ubadka dabaysha bari ee waxsii-sheegidda Kitaabka Quduuska ah. Mawduuca boqorka woqooyiga (Baabuloon ama Rooma) iyo dabaysha bari waa “wararka ka imanaya bariga iyo ka imanaya woqooyiga” ee ku jira Daanyeel 11:45.

> Laakiinse warar xagga bari iyo xagga woqooyi ka imanaya ayaa isaga dhibi doona: sidaas daraaddeed wuxuu bixi doonaa isagoo cadho weyn qaba si uu dad badan u baabbi'iyo oo uu gebi ahaanba u tirtiro. Daanyeel 11:44.

Afarta sano ee u dhexeeya 27-kii Luulyo, 1449, iyo go’doomintii Qustandiiniya ee 1453 ma tilmaamayaan oo keliya muddo afar sano ah, balse marka lagu daro geeridii John Palaiologos ee 1448, muddadaas waxaa sidoo kale lagu matalaa shan sano.

Qaab-dhismeedku waxa uu ka muuqdaa labadii jeer ee Yeruusaalem la burburiyey iyo daadkii Nuux. Waxa uu ku jiraa Kormariddii ugu horraysay ee Masar, markii ay khasab ahayd in malaggii wax baabbi'inayey uu arko calaamaddii dhiigga ee saarnayd albaabkii Fircoon iyo ciidankiisii u horseeday inay badda galaan, ilaa dabaylihii bari la sii daayey oo ay biyuhu xireen albaabkii laga geli lahaa dhulkii loo ballanqaaday. Qaab-dhismeedku waxa uu ku jiraa taariikhda alfa ee kaniisadda Pergamos, laga bilaabo sannadkii 313 ilaa sharcigii ugu horreeyey ee Axadda ee sannadkii 321, waxa uuna ku jiraa taariikhda oomeega ee Pergamos, laga bilaabo wareegtadii Justinian ee sannadkii 533 ilaa sharcigii Axadda ee sannadkii 538. Marka laga hadlayo Pergamos, calaamaddu waa amar rasmi ah ama wareegto, laakiin labaduba waxa ay bilaabaan muddo ku gebagebowda sharci Axadda ah.

Qaab-dhismeedka go'doomintii iyo burburintii Yeruusaalem ee Yexesqeel wuxuu ku beegnaa muddadii u dhexaysay sannadkii 587 ka hor dhalashadii Ciise iyo sannadkii 586 ka hor dhalashadii Ciise: laba sano marka xisaabinta muddada lagu daro bilowga iyo dhammaadkaba, iyo 1.5 sano marka xisaabinta muddada aan lagu darin bilowga iyo dhammaadka. Qaab-dhismeed kale oo go'doomineed oo wax sii sheegid ah ayaa isna lagu matalay laba sano oo ku jira ololihii dagaal ee Panium, kaas oo ay ku jireen dagaalkii Panium ee sannadkii 200 ka hor dhalashadii Ciise iyo go'doomintii Siidoon ee sannadkii 198 ka hor dhalashadii Ciise. Dhimashadii xaaskii Yexesqeel waxay la jaanqaadaysaa dhimashadii Lameg, dhimashadii John Palaiologos iyo dagaalkii Panium.